

Översikt.

S. P. anm. 898

1942

Östfronten. De tyskkontrollerede aviser vil nu fortælle oss at den russiske offensiv for alvor er løbet ut, og at initiativet ligger på tyskerne. Dessuten har de en annen interessant meddelelse til oss. Nemlig at russerne har utstedt forbud mot å gi opplysninger i radio og presse om de steder hvor kampene foregår. Ingen stedsnavn skal oppgis, heter det i denne melding. De daglige russiske meldinger går imidlertid ut på at den russiske fremgang fortsetter jevnt og sikkert, og meldingene oppgir nu som før alle de stedsnavn som har interesse. Russerne har forlengst hugget op den tyske front så det kan ikke lenger snakkes om noen sammenhengende frontlinje. De russiske kiler som er trengt vestover, rykker stadig lenger frem. Tyskerne holder fremdeles byene Schlüsselburg, Rchew, Smolensk, Kursk, Orsk, Charkow og Taganrog, den siste helt nede ved Svartehavet. Men alle disse byer som har stor betydning når tyskerne går til sin våroffensiv, er helt omringet av russerne. I Leningradområdet trenges tyskerne stadig lenger sydvestover, og der meldes da glig om større og mindre antall landsbyer som gjenerobres. Det har lyktes russerne å holde en råt åpen fra Leningrad til Kronstadt og dette har hindret tyskerne i å erobre befestninger ved Finskebukta som er av betydning for den russiske flåtes bevegelsesfrihet når isløsningen setter inn. Den russiske flåte deltar allerede nu i operasjonene. Det har hele uken vært hårde kamper rundt Schlüsselburg og de innesluttede tyskere har forsøkt å gjøre utfall, men er slått tilbake med svære tap. Russerne har satt inn elitetropper for å trenge gjennom tyskerne forsvarsverker ved Rchew, og tyskerne har vært nødt til å sende frem et helt armekorps for å komme den innesluttede garnison til undsetning. Det er også sendt store forsterkninger til Smolensk som skal holdes for til våren å danne utgangspunktet for offensiven mot Moskva. Russerne har trengt inn i Hviterusland og der har foregått meget hårde kamper, hvor 5 tyske divisjoner har fått en ille medfart. Angrepet på Charkow har foregått med full kraft, men tyskerne har her tidligere fått forsterkninger gjennom luften. Nu er det sendt frem hele 15 divisjoner. Byen skal for enhver pris holdes av hensyn til våroffensiven mot oljen i Kaukasus. - Mens det fortsatt er lav temperatur i nord og på midtfronten, er været snudd om så det fra den uaturlig lave temperatur i forrige uke har gått over til regn og sneslaps. Timosjenko har derfor byttet inn infanteri- og kavalleriavdelingene med sterke tanksavdelinger. På finskefronten meldes om mindre kamper. En finsk skipatrolje er ødelagt. På Krim har russerne gjort nye landganger. Der kjempes hårdt i retning av Kertsjhalvøya. Tyskerne har for å bremse på den russiske fremrykning vært nødt til å sette inn store tropestyrker av de reserver som skulde settes inn i våroffensiven.

Nord-Afrika.

Her er det forholdsvis stille, - engelskrennene har slått tilbake tyske patruljer ved Gazala. Men tidligere har det vært et luftslag som kostet tyskerne hele 30 fly. Britiske fly har torpedert 2 italienske kryssere og 1 destroyer, mens en annen antagelig blev truffet. Den egyptiske statsminister har uttalt at Egypt slutter sig til den demokratiske leir. De britiske styrker i den nære Orient øker stadig. En tiende arme er nu under oppstilling i Irak og Iran.

Østen.

Churchill har i en tale i anledning Singapores fall kalt dette nederlag for Østens Dunquerque. Ingen av de britiske tropper blev evakuert. Garnisonen holdt stand til ammunisjons- og vannforsyningene slapp op. Japanerne har hatt en del fremgang på Sumatra, og tatt de viktige oljekilder ved Palembang. Imidlertid er anleggene ødelagt så japanerne vil ikke kunne få supplert sine oljeholdninger herfra på lenge. I

Burma går japanerne frem og er rykket ca. 40 km. nærmere Rangoon. Kinesiske elitetropper kommer frem til Burma for å delta i forsvaret av Burmaveien. Den indiske folkefører Narhu har erklært at ingen japanske eller tyske tropper skal få trenge inn i India. India har opnevnt representanter til krigskabinettet og Stillehavsrådet, i likhet med Dominions. Chiang Kai Shek fortsetter sine konferanser med den indiske nasjonalistfører i Kalkutta. Amerikanerne slår alle angrep på Filippinene tilbake, selv etterat japanerne har gått til angrep med tungt artilleri på Batanhalvøya. De kinesiske styrker i Nord Hunan har fortsatt fremgang. Japanerne har ikke fått sin store fremgang i Østen for ingenting. Man regner med at mellom 1/10 og 1/15 av den japanske flåte er senket. Likesom tapet av fly har vært overveldende. Man må i denne forbindelse ikke glemme at de japanske forbindelseslinjer Tokio-Singapore, Tokio-Borneo er over 5000 km. lange, og at disse forbindelseslinjer binder flåten til et forholdsvis begrenset område i Stillehavet, hvor flåtemanøvrer er meget vanskelige. Faren for den japanske flåte blir så meget større som amerikanerne ser ut til å ville holde Filippinene som operasjonsbasis, og der stadig kommer nye forsterkninger til de amerikanske flåteavdelinger på New Zealand og i Australia.

England.

Statsminister Churchill har avgitt en erklæring om affæren i kanalen. For snart et år siden søkte de to tyske slagskip Scharnhorst og Gneisenau ly i Brest, og i mai etter senkningen av Bismarck kom Prinz Eugen dit. At de tre store skibene var samlet i Brest voldte det britiske admiralitet alvorlig hodebry, for de truet Englands tilførsler og truet ruten til Østen i flanken. De bandt derfor store engelske flystyrker, som ved stadig bombing måtte holde dem kampudyktige. Det var heldig at de ikke kunne løpe ut i Atlanterhavet og forstyrre tilførslene, men måtte hjem til Tyskland. England kunde ikke ha store flåteenheter parat i nærheten for å ta op kampen når tyskerne løp ut, fordi de vilde lide samme skjebne som de tyske skibene. De engelske store skib måtte holde den nordlige rute over Atlanterhavet åpen og være klar til å ta sig av Tirpitz, Lützow og Admiral Scheer. Churchill slo fast at opgivelsen av stillingen i Brest var absolutt til Englands fordel. Skibene blev alvorlig skadet og må holde sig i ro i lang tid, mens Englands og U.S.A.'s flåter stadig blir sterkere. Dessuten vil skibene nu bli bombet i Tyskland, og de bombene som treffer ved siden av målet, vil skade tysk eiendom og tyske liv og ikke skade Frankrike.

Amerika.

U.S.A.'s største budgетtforslag hittil blev lagt frem idag. Det er på 32 000 millioner dollar. Det omfatter utstyr til 3 600 000 mann hvor 1 million flyvere, og bygging av 2 handelsskib pr. dag. Ialt skal bygges 29 000 skib, hvorav 736 i år. Torsdag blev det sjøsatt en krysser, fredag 2 destroyere, lørdag et hurtiggående antiubåtskib og mandag et slagskib på 35 000 tonn. Idag er den første sendingen av en ny kanadisk kjempetanks kommet til England.

N o r g e .

Efter riksaktkomedien på Akershus har formentlig ikke alt klaffet som herr ministerpresidenten og hans medsamsvorne hadde ventet. Vi venter fremdeles på komediens annen akt, statsakten i Berlin, som de tyskkontrollerte aviser slo så svært op. Vi har atter herr Reichskommisar Terboven midt iblandt oss, og Hitler har vært optatt med å begrave sin venn dr. Todt på statens bekostning, mens Quisling har gått rundt i audiens både her og der uten at det er blitt noen statsakt ??? Von Falkenhorst blev like før første akt grepet av en ubetvingelig reiselyst og dro til Narvik. Som bekjent stenger telegrafan tidlig deroppe om søndagen, så det telegram til kroner 1.- som han spanderte på ministerpresidenten kom denne adskillig forsent ihende. Likesom hird og nazi forgjeves ventet på sin guddom under Nationaltheatrets festsforestilling, venter vi på at politiet skal finne ut hva som har skjedd.

anledning brannen på Oslo Ö. og V. Hird og nazi må forgjøves vente på den finske erkebiskop som de har søkt å bevege til å komme til Trondheim i anledning tredje akt.

Ialt har det nu forekommet 58 branner i Trondheim som alle sammen er mer eller mindre uopklart og har gått ut over tyskerne og N.S.. Harnonien brante dagen før N.S.skulde overta lokalet, og Nidar som hadde et råstofflager for ett års produksjon, brante like før tyskerne skulde overta det. På havnen ligger slagskipet von Tirpitz med styregreiene i vorden efter en engelsk torpedo sendt inn bakfra, og med sterk slagside efter et bombetreff i hekken. Trondheim har hatt adskillige flyalarmer i det siste.

Det har gått rykter om at professor Seip skulde være avgått ved døden efter den fire ukers mørkecellestraff han blev idømt. Et annet at straffen skulde være nedsatt til 1 1/2 uke. Ingen av delene er sant. Oslouniversitetets rektor holdt ut sine fire ukers straff i mørkecelle, med 2 dager vann og brød, 1 dag fangekost uten fett. Han befinner sig nu efter omstendighetene bra. Den svenske presse har reagert voldsomt på den gemene behandling som rektor Seip har vært utsatt for, og svenske videnskapsmenn har samlet gjort en henvendelse til myndighetene for om mulig å få lempet litt på den forferdelige terror som hersker blandt fanger og gisler i de norske fengsler.

Den innen landsorganisasjonen tidligere kjente tillitsmann Bård Norheim, som for en tid siden vakte stor oppmerksomhet i Stavanger, er gått over til forredérpartiet, og skal formentlig nå gå til et intimt samarbeide med Fossum.

Skipsreder Carl Wildhagen gav utenfor det tyske hus på Karl Johan en eller annen bemerkning til en tysker, og blev dratt med inn i bygningen. Her blev han mishandlet og kastet fra 1. etasje ned i kjelleren. Da han endelig blev bragt på lægevakten, var han allerede avgått ved døden. For en tid tilbake blev bakermester Siversten i Kristiansund N. skutt på åpen gate av en tysker.

Tyskerne har nu gjort bekjent at redaktøren av Arbeideren, Henry W. Kristiansen, er avgått ved døden av flekktyfus i fengslet. Det samme er tilfelle med den kjente Drammensjournalist Erling Pedersen. Streiken ved Nationaltheateret må ikke glemmes. Noen særlig frykt for dette behøver man heller ikke ha, når man hører at under forestillingen en av de siste dager, var det samlede publikum nede i salen 9 - ni - personer, mens hele 20 - tyve - hadde innfunnet sig i amfi og balkong.

Nedenstående skrivelse - undertegnet av samtlige Norges biskoper - er sendt til ministrene Skancke og Stang:

Herr minister, R. Skancke.

Grunnforholdet mellom foreldre og barn er en skaperordning; et Gudbestemt forhold, som består ubrytelig og hellig for alle hjem. Det ansvar og den rett som deri er gitt hjemmet, er derfor ubetinget og uoppløselig.

Ved et barns dåp blir ansvaret for barnets oppdragelse lagt på foreldrene. Barneskolen er et i fellesskap ordnet hjelpemiddel i denne oppdragelse, og det heter i skolelovens første paragraf at skolens formål er å hjelpe til å gi barna en kristelig og moralsk oppdragelse. Hjemmene og kirken har derfor også medbestemmende rett overfor skolen, og foreldre har på visse vilkår rett til å ta sine barn ut av skolene. Skolen har ingen myndighet imot dåpsforpliktelsen eller imot det fjerde bud. Hver mor og far har det fulle ansvar også for hvordan de har tillatt andre å være med og forme deres barns karakter, tro og overbevisning. Dette samvittighetsansvar legger ikke bare en plikt på foreldrene, men gir dem også en ukrenkelig rett.

På samme måte er det fjerde bud - Hedre din far og din mor - for barna ikke bare en plikt, men en rett, gitt dem av Gud.

Et godt hjemms indre frihet har alltid vært en grunnpille i vårt samfunn, og ingen kan med tvang bryte inn i hjemmet og fremkalle et motsetningsforhold eller et skille mellom foreldre og barn uten at Guds bud da blir trådt under fot.

I alt dette står kirken og foreldrene ubrytelig bundet av sin samvittighet og av Guds befaling. Den som ville søke å tvinge larna ut av foreldrenes ansvarshånd og bryte hjemmets guddommelige rett, han ville med det samme tvinge foreldrene til den ytterste samvittighets-handling. Hver far og mor vet at de engang skal stå den Allmektige til ansvar for hvordan de har oppdratt eller har latt oppdra sine barn. De må alltid adlyde Gud mer enn mennesker.

Som kirkens tilsynsmenn kjenner vi det som vår plikt å framholde dette klart og utvetydig i anledning av at De har fått i oppdrag å medvirke ved utformingen av en lov som tenkes å skulle tvangsmobilisere alle barn fra 9-10 årsalderen og oppover til en påvirkning som utallige foreldre må kjenne som utålelig i forhold til deres samvittighetsforpliktelser. Et inngrep av denne art vil berøre folket dets aller innerste og dypeste liv.

Til dem som i sin samvittighetsnød har vendt seg til oss i sakens anledning, har vi på det nåværende stadium ikke kunnet gi annet svar enn at vi har sendt Dem denne forestilling. Den går samtidig i gjenpart til herr minister Axel Stang.

-o-

Avskjedigelsene fortsetter. I henhold til rikskommissars forordning av 4/10-40 om offentlige funksjonærs plikt til å gå positivt inn for nyordningen er 70 kommunale funksjonærer landet over avskjediget. Utvalget er skjedd på grunnlag av nazifiserte kollegers angiveri, i rapporter til Innenriksdepartementet. Ved Akers Kommun var antallet av avskjedigede 14 stykker som blev opsagt på dagen.

Oversøster Helga Helgesen, forstanderinne ved Rikshospitalet og formann i Norsk Sykepleierskeforbund, er avskjediget med tre dagers varsel på grunn av såkalt statsfiendtlig innstilling.

En oversøster ved Ullevål blev avskjediget på dagen fordi hun under en presentasjon av en ny søster røbet at denne var legionær, hvilket tidligere patientene har reagert så hårdt på at det nu blev funnet riktigst å holde dette graverende forhold skjult på sykehuset.

Minnedagen for de henrettede nordmenn forløp meget heldig. Så å si alle gode nordmenn holdt sig hjemme efter kl. 18. Gater og plasser, trikker og bussar var tomme. Det samme var tilfelle med kinoer, teatre og restauranter, som bare var besøkt av tyskere, hird og N.S.medlemmer. Kl. 20.30 befant det sig bare en nordmann på Karl Johan, en politikonstabel. På Bislet hvor der var ypperlig skøiteis og musikk, og ellers om dagen er svart av folk, var der igår kl. 18 møtt op 6 - seks - personer, derav 3 tyskere. Antallet öket utover kvelden til 10 stykker inklusive tyskerne. Trikken sentrum-Sinsen gikk ved 20.30 tiden öpper med en passasjer (som kom fra arbeidet).

Utdrag av svensk presse:

Quislings lott er tragisk, skriver öteborgs Handels- och Sjöfartstidning. Något hemskare låter seg knappast tänkas än att med främmande krigsfolks hjälp erhålla en makt och myndighet som det egna folket aldrig tillerkänner inkräktarnas handgångne man. Han kan ikke vara ökunning om hur det norske folket betraktar honom. Varhelst han visar sig, sveper en iskall vind kring hans tinningar. Han är för alltid avskuren från sitt eget folk. Långt efter det att han lagt sina ögon samman, ska hans namn bevaras såsom namnet på den, som gick främ-

mande inkräktares ärenden. De, vilka skjutits, emedan de varit sitt land og dess lagliga regering trogna, deras namn ska hedras genom tiderna. De hör det norska folkets historia till. Vad Vidkun Quisling eftermäle blir, kan han själv icke vara i ovisshet om. Herr Quislings ställning är helt og hållet beroende på krigets utfall. Om Tyskland dukar under, or hr. Quislings presidentskap bortblåst. Han och Nasjones Samling är likviderade i samma ögonblick krigslyckan sviker de tyska vapnen.

At länder, der tyskarna funnit för gott att innsätta marionett-regeringar av samma slag, som den för vilken Quisling träder i spetsen, ska erkänna hr. Quisling, är självklart. Det betyder ingenting. Dessa regeringar står och faller samtliga med Tysklands krigslycka. De kann dessa regeringar, erkänna varandra bäst dem lyster; de är alla i samma båt. Och den båten er en liten julle som släper fra i det nazistiska skopets kölvatten. Deras öde er icke avundsvårt, när klämtningen ljuder.

Det finns inga människor som det är så synd om som dem, som inger tycker synd om.

QUISLING REGJERINGSCHEF.

Utnämnd vid "statsakt" til ministerpresident.

Den 1. februari hölls en "statsakt" på Akershus fästning, där f.ö. åtskilliga av arkebuseringarna av norske patrioter ägt rum. Statsakten innleddes med et tal av Reichskommissar Terboven, som utnämnde Vidkun Quisling till ministerpresident. De förutvaranda konstituerade statsråden hade inlämnat avskedsansökan ock Quisling komme själv att utnäna ny regering. Terboven lyckönskade Quisling och Norges folk som ett led i det germanske förbundet, vilket tillsammans med det facistiska Italien ska skapa en ny era av sekellång fred i Europa. I övrigt angrep han skarpt biskop Berggrav.

Härefter tackade Quisling, som ansåg ätt "Norges frihet har endast kunnat uppnås genom tysk storsinhet". Den nya ordningen i Norge vore ett provisorium, den slutgiltiga styrelseformen kommer senare. Alla lojale norrmän ska hjälpas. "Men jössingklikarna, plutokratklikarna, marxistklikarna och de intellektuelle klikarna ska vi pina med alle lagliga medel".

Till sist angrep Quisling Sverige, som måste revidera sina metoder mot det nya Norge. Han tänkte inte alls "jaga efter ett Nordiskt samarbete". Norge är inte, som England och Sverige trott, ett litet lydrike. Det blir sterkt i samanhållning med Tyskland. Tysklands seger är Norges seger, Tysklands undergång Norges undergång.

Quisling talade först til Terboven, på tyska, sedan på norska. I sitt tal uppgav han liksom Terboven, ätt .S. är det starkaste parti Norge någonsinn haft. Man kan erinra om, ätt Arbetapartiet 1936 hade 125 000 medlemmar och över 400 000 valmän.

Under "statsakten" höll tyska soldater med påskruvade bajonetter vakt utmed gatorna. Även stridsvagnar var utplanerade. Man vet, hur populär Quisling är bland norrmännen. Söndagskvällen utbröt plötslig eld å båda Oslos järnvägsstationer, då extratogen med landsortens quislinger skulde avgå. Stor förödelse anställdes. En bomb lär ha exploderat och några quislingar erhållit lättare skador. I Oslo-trakten lär en del liknande saker ha inträffat: eldsvådor, avbrott i elektriske strömmen o.s.v.. Det talas även om en bomb i stortinget. Kanske kann man med G.H.T. komma ätt tänka på tyska riksdagsberanden och de derefter följande skärpta åtgärderna mot regimens fiender.

Den 2/2 utnämnde Quisling sin nya regering som endast har två nya namn utover de herrar som hittils har skött husbondens uppdrag som konstituerade statsråd.

A D N O T A M

Till en norsk gut.

Sörj icke din far, min lille vän.
Du er rikare nu än du var den gång
du lekte med. far din kvällen lång.
Ej höves oss sörja sådana män.

Ty du vet, att din far gav livet hän
för sitt land, för sin kung och sin tro
för att du, lille gut, skulle bygge och bo
i en värld av fria män,

där rätten och lag blir lydd
av alla, av stora och små.
Där det onde slås med men alt gott får bestå
och den svag är och vernlös får skydd.

Han dog för sitt folk, för dess mänskliga själ,
den mann du får kalla din far,
och blev, då han föll, sitt lands försvar,
som frälste dig från att bli träl.

Direktör Klaveness i Norges Redovferbund fikk den 18/2 ordre om å
møte på Victoria Terrasse. Han vendte ikke tilbake til sitt hjem og
det viste sig at han var satt inn på nr. 19. Det blev opgitt at han
skulde sendes til Tyskland denne uke.

Skolebestyrer Treider er arrestert på grunn av at det kun var få
elever som møtte op til undervisningen tirsdag den 17. februar.
Skolen blev lukket fredag.

Cirkuler dette blandt flest mulig jössinger. Nevn intet navn i for-
bindelse med illegale aviser! Skryt ikke av at du har venner som
hører London.

GUD BEVARE KONGEN OG FEDRELANDET.

Redaktör: Olle Andersson, Värmland.